

"EDINOST"

Izhaja po triletnem na teden v šestih izdajah ob torkih, četrtekah in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za eno leto . . . 1.—, za dve leti . . . 2.—, za tri leta . . . 3.—, za štiri leta . . . 4.—, za pet let . . . 5.—, za šest let . . . 6.—, za sedem let . . . 7.—, za osem let . . . 8.—, za devet let . . . 9.—, za deset let . . . 10.—. Naravnost je plačevati naprej na naročilo brez priložne naročilnice se upravnica ne odzira.

Posredniške številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 nč. Izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglas se računa po tarifu v petiti; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrst. Poslana, osmrtnica in javna zahvala, domači oglas itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upraviteljsko uradno pisarno p. o. št. 3, II. nadst. Naročnino in oglas je plačevati loco Trst. Odprte reklame sije so prosto pošiljane.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

"Edinost je moč".

Blizajoči se preobrat in — Italijani.

Res: malo je dejstev, ki bi tako drastično označevale sedanje zamedene parlamentarne odnose v Avstriji, nego je uprav dejstvo, da se toliko govori ravno o naših Italijanih. Celó neko posebno ulogo so jim hoteli nadeti izvestni „dobri prijatelji“. To je zopet jedna tistih slovitih avstrijskih neverjetnosti. Ne prihaja nam na misel, da bi hoteli zahtevati od parlamenta in eksekutive, naj jednostavno prezirata italijanski življenj, ali mu celó delata krivico. Da si bi ravno ne bilo kako posebno čudo, ako bi tudi mi dajali Italijanom milo za drago, ako bi jim vračali prav s tisto mero, s katero merijo oni nam. Oni so proglasili nas politično in narodno brezpravnimi, kdo bi nam torej mogel šteti v zlo, ako bi hoteli uveljaviti načelo: zob za zob! Oni in le jedino oni, naši Italijani, so uveljavili v teh pokrajinah politiko na podlagi teorije o kladivu in nakovalu. Razkore so jim bile toli ugodne, da so mogli hitro pograbit po kladivu, a nam je ostala uloga nakovala. Žalostna uloga! Gorje onemu, ki jo mora igrati! A stokrat gorje onemu, ki je zgubil nado, da bi se kedaj še mogle razmere premeniti tako, da bi nasprotniku padlo kladivo iz rok in da bi on sam nehal biti nakoval. Igraje ulogo nakovala bliža se brzimi koraki onemu stanju, ko sploh ne bode mogel igrati nikake uloge več! To je mrtvaški vzduh... to je političsko in narodno grobovje.

Tako daleč še nismo mi avstrijski Slovani. Nasprotno: mi ne gojimo le tolažilne nade, marveč smo trdno uverjeni in smatramo le vprašanjem časa: kedaj prenehamo biti nakoval? In ta trenotek se bliža orjaškimi koraki. Te vere nam ne more porušiti niti oblika, v kase pojavlja sedaj nemški fanatizem. Narobe: ravno to besnenje, to divjaško pojavljanje nemškega fanatizma smatramo znakom, da se bližamo koncu nemškega nadvladja, da so šteti dnevi tužne dobe, ko smo bili le nakoval. Sedanjí divjaški dogodki v parlamentu pričajo v prvi vrsti o tem, da propovedniki teorije o kladivu in nakovalu sami slutijo,

da ne bode več možno izvrševati te teorije v zmišlu, da le Slovan mora biti nakoval. V tej slutnji, raznemajoči njih absolutistiško nprav, so posegli po zadnjem sredstvu: po škandalu. S tem priznavajo, da so pri kraju se svojo latinščino. Škandal za more provzročiti nekoliko nečasti kraju, kjer se je vršil, ali na političkem polju ne more zaustaviti procesa, v katerem je gonilna moč logika dejstev. To je tako kakor z bolnikom na smrtni postelji. V zadnjih hipih še ima čisto toliko moči, da imajo dovolj posla ž njim po več postrežnikov — — — potem še nekoliko hipov in — plačati je moral dolžni trebati beli ženi!

Tudi avstrijski Nemci bodo morali plačati tribut dejstvu, ki so ga ustvarili Slovani se svojim prebujenjem, se svojim napredkom, dokazom svoje usposobljenosti za krepko in častno narodno življenje! Temu dejstvu bodo Nemci morali plačati dolžni tribut; odpovedati se bodo morali nadvladju, vreči od sebe kladivo in postaviti se v vrsto z drugimi, kakor nič manj vredni od drugih, a tudi nič več! Ta tribut bodo morali plačati, da se Avstrija povrne sama sebi in svoji veliki nalogi.

Z Nemci vred bodo morali dati kladivo iz rok tudi njih italijanski zavezniki!

Sedanjí — kakor je rekel dr. Herold v parlamentu — zgodovinski boj pravice proti krivici je le pripravljatelj za ta veliki trenotek, ko se državno življenje v Avstriji preosnuje od vrha do tal. Kdo pa je toli najiven, da bi mogel misliti, da se taki veliki preobrati morejo izvršiti brez sunkov, stresljev, in brez odpora od strani onih, ki vedo, da se bodo morali odreči marsičemu, kar so uživali svobodno in do dna, a ni bilo njih!

Tako si tolmačimo mi sedanje katastrofe v parlamentu. Stari obrabljeni program in stara, za državo pogubna politička načela se bližajo — ob gromu in tresku — svojemu porušenju; in nova, pomlajevalna načela pravice, enakosti in svobode naznanjajo svoj prihod. Še gromi in treska, a že se vpenja tam gori na obzorju mavrica, oznanjevalka boljših dnij.

„Nekdo vam je prinesel denarja“.

„Ne bode me, ne bode!“ je mrmral Ziperlein ter dejal slugi: „Le naj pride!“

Sluga je odšel. Trgovca je stopal po sobi, mél si roke, veselo se nasmihoval ter govoril:

„Hm, hm, lepega denarčka!... A ukrotim ga, tega Metodka! No, sicer pa saj kaže s svojim ravnanjem, da je pravi Ziperlein... Noben iz naše rodbine se ni dal lahko ukrotiti. A jaz ga, jaz, Ziperlein Ziperleina!“

V tem je ustopil prijavljeni.

* * *

Čez štiri tedne sta bila zaročena Strletova Tončika in Ziperleinov Metod. Vse je završil stari Ziperlein. Gospod Strlé je bil veleposestnik in je z veseljem sprejel Ziperleino vno snubitev; Tončika je bila grda, in bila je že nevarnost, da ostane devica. Pa tudi Tončika je bila vesela, kajti ni je mikal deviški stan. Metod je svojo bodočo ženo videl le jedenkrat, ko ga je oče siloma sprovedel k Strletovim. Tončika se je čudila, zakaj je njen zaročenec ne obiskuje; svojo nevoljo na tem je izrazila trgovcu Ziperleinu, toda Metod je samotari kljub očetovim očitanjem. Hodil je okolo in se ni zmenil za govoritve svojih prijateljev, ki so ga

Vzlic vsemu šarlatanstvu svojemu slutijo Italijani, da se bližajo veliki dogodki. Očividno je, in vse njih dosedanje omahovanje kaže na to, da Italijani ne bi hoteli podreti vseh mostov za seboj. Vsaj jeden mostiček bi si hoteli ohraniti, ali vsaj kako brv, preko katere bi mogli danes ali jutri od obrežja onih, ki zginjajo, pa do obrežja onih, ki prihajajo. Le tako si moremo tolmačiti dejstvo, da so Italijani zasnovali na Dunaju politiko, ki je zgolj nedoslednost in protislovje, ako jo primerjamo z njih postopanjem med nami, tu v deželi. Doma najskrajnejša stranka, uvrstili so se gori med srednje stranke; doma držéči se stališča neizprosnega non possumus, hoteli bi na Dunaju igrati ulogo „posredovateljev“; doma najstrastnejši sovražniki Slovanov, iščejo na Dunaju — in naj taji „Piccolo“ kolikor hoče — zvez ali vsaj prijaznih odnošajev z vsemi Slovani, izvzemši le njih naježje sodeželane naše narodnosti.

To vedenje Italijanov je le znak slutnje o dogodkih, ki se bližajo. Ta slutnja jih sili tudi, da skrbé za to, da se mnogo govori o njih. In svet res govori mnogo o njih. Vabijo jih sem in vabijo jih tja. Mogoče pa je tudi, da jih ne vabijo toliko, ampak da Italijani sami na proračunjen način vzbuja dozdevnost, kakor da jih vabijo. In ako ne oni sami, pa „dobri prijatelji“. Na vsaki način si pripisujejo važnost, kakoršne nimajo ni po svojem številu, še manje pa po svojem mišljenju, a najmanje po svojih zaslugah za državo!

Rekli smo, da bi nam ne bilo šteti v zlo, ako bi nas popadla skomina — ko pride trenotek, da prenehamo biti nakoval — da bi sami popadli po kladivu in bi jeli na italijanski kóži izvajati njih lastno teorijo o kladivu in nakovalu! Ali mi ne storimo tega, ker nam ne dopušča tega naša blaga nprav. Ali proti temu protestujemo, da se jim v teh trenotkih pripisujejo čednosti, katerih nimajo!

Čednosti, ki naj bi jih usposobile za sodnike, ki naj bi jim dale pooblastilo za lekcije o zahtevah pravičnosti. Lekcije drugim in — nam! Italijanskemu življu bodi vsa pravica, ali italijanskim zastopnikom ne moremo priznati ni pravice

deloma blagrovati, deloma pomilovati. Le včasih se je britko nasmehnil in dejal:

„Ah, vi ne veste, kako mi je!“

„No, no,“ so dejali njegovi prijatelji, katerim je bilo znano, da ljubi Anica, „saj ne bode tako hudo! — Anica pozabi tebe, ti pa njo. Bode že kako, bode že, Metod!“

Tudi Anica je izvedela o Metodovi zaročitvi. Ta novica jo je pretresla zeló. Izneveril se jej je torej, a vendar ni mogla niti misliti si svojega ljubljence kakor soproga druge. Neznosna misel!

Metod jo je tolažil, kadar sta bila skupaj, ter jej zatrjeval, da se ne oženi s Tončiko nikdar.

„Ne boj se, Anica,“ je dejal, ko spozna moj oče, da se ne dam pregovoriti, že odjenja! In ako drugače ne, pojdem sam k Strletu in mu povem vse nakane svojega očeta. Strlé bode toliko pаметen, da razdere poroko. Ne, ne, Anica, kolikokrat sem že pravil očetu, da druge ne, razun tebe! In videli bomo, kdo zmaga! Ali on ali jaz? Ha! Videli bomo!

Anica se je delala kakor da mu zaupa, a v srcu je vendar nosila bôl. Izprevidela je, da se ne bode mogel ubraniti zveze s Tončiko. Vendar pa se je kazala potolaženo in ga je še sama hrabrila.

* * *

(Pride še.)

PODLISTEK

Metod.

Malomestna novela. — Pisatelj: Srčan.

Ustnice trgovca Ziperleina so zadrhte; obledel je. Začuden je pogledal Metoda, a kmalu je dobil njegov obraz isti izraz kakor poprej. Zasmel se je.

„Ha, ha, Metod, li res? Hočeš se ustreliti? No veš, kdor največ govori o samokresih, o uničenju samega sebe, ta se ne usmrti nikdar! Ha, ha, Metod! No, to ti povem na samem: le pravi svoji Anici, da se ustreliš, ona ti bode verjela, še celó jokala, a meni ne pravi kaj takega!“

„Dobro, oče, bomo videli!“

Metod je odšel počasi iz sobe.

„Ha, kaj namerava storiti?“ je dejal gospod Ziperlein sam pri sebi. „Ustreliti se?... No, morda je mogoče! Fante je nepremišljen in vročekrvn... A le ničesar se ne bati, Ziperlein! Kaj se bojiš za svojega sina! Ne boj se, ukroti si druge, močnejše in lahkomišelnije, nego je Metod!... Ne, ne, ne bojim se!... Vem, da me hoče le prestrašiti, a ga ne, moj Metod, svojega očeta!... Takoj jutri pojdem k Strletovim, takoj jutri!“

V tem je ustopil sluga.

ni sposobnosti za posredovanje med nami in Nemci! Ljudje, ki doma mečejo cele rodbine na cesto, ako je glavni teh rodbin čital slovenski list; ljudje, ki razveljavljajo mandate brez vsacega razloga ter gonijo iz dvorane zakonito izvoljene zastopnike našega naroda ter kršijo s tem parlamentarno načelo; ljudje, ki izjavljajo slovesno, da nikdar ne bodo izvrševali ustavnih zakonov, ako bi bilo to v prilog sodeželanom slovenske narodnosti in ki se pristavljajo cinično, da jih v tem njih sklepu ne morejo motiti vsa ministerstva in vsa sodišča; ljudje, ki so v deželnem zboru istrakem obnovili in tudi praktično izvrševali sklep, ki je bil proglašen nezakonitim celo od prestola doli — da se taki ljudje vsiljujejo in od izvestnih krogov tudi pripoznajo poklicanimi (zbok namišljene jim „zmernosti“), da posredujejo, da igrajo ulogo nekakih sodnikov ter učiteljev o politični vstrpljivosti: to je toli odurno, da, to je jedna tistih avstrijskih specijalit, tistih neverjetnosti.

Verjamemo radi, da prede Italijanom ob sedanjem položaju, da jim gre za kožo. Ali pa jim je tega treba bilo? Ne. Da niso nikdar vihteli kladiva, ne bi se jim trebalo bati sedaj, da utegnejo postati nakoval. Da so bili pravični z nami, ne bi jim trebalo, da igrajo sedaj toli smešno ulogo, ne bi jim trebalo igrati uloge neodkritosrečnih ljudi — hinavcev. V prijateljskih odnosih z najbližjim sosedom bi gledali lahko, na koli nečasten način jemlje slovo od življenja — nemški centralizem, grešnik: židovski liberalizem!!

DOPISI.

Iz Trsta. (Ne morite ptičev!) Že dlje časa nam je tičala beseda v peresu, a nismo je hoteli prvi spregovoriti, ker si nismo hoteli navaliiti sovrašstva — sovražnikov. Danes pa, ko je spregovoril tudi tržaški „Tagblatt“ resno besedo o tej stvari, hočemo tudi mi na dan s svarilom, na dan z vročim klicem prošnje: „ne morite ptičev!“

Še v večji meri pa velja naš klic onim, ki kupujejo umorjene ptice! Baš v teh dneh je na tržaškem trgu na stotine teh ubogih pevcic na prodaj; kakor kostanj ali pečena jabolka so nabrani na nitih in prodajalke jih ponujajo se svojim breščecim glasom, kakor drugo blago. Toda, ako gleda človek, hočemo reči: človek v pravem pomenu besede, ne morda krvoločna zver v podobi človeka, ako gleda človek ta sejm z umorjenimi pticami, tr a se mu srce od bolesti in — jeze. Na stotine in stotine koristnih ptic, koristnih ptic pravimo nalasč, da ne bi se nam od kake strani očitala sentimentalnost, visi ondi podavljenih in kuharice jih kupujejo in nosijo domov, kakor bi bile te ptice venci — fig! Ali pa ti ljudje nimajo prav nobenega pojma o tem, koliko škode se godi poljedelstvu s tem, da se je polovilo na tisoče ptic, ki so še pred kratkim časom lovile škodljive mrčese po drevju in nasadih?

Seveda „milostiva“ in „milostivi“ so ukazali kupiti ptic, da si privoščijo nekaj pikantnega iz kuhinjskega repertoarja in nista niti zmožna pomisliti, kakov greh delata s tem, da podpirata ta nečloveški, ta ostudni lov na uboge pevčice. Ako pa sedita ta „milostiva“ in „milostivi“ v poletnem času zunaj „na deželi“ v hladni senci košatih gozdom in žgoli nad njima v vejevji prhutava pevčica, tedaj si najbrže ne zatiskata ušes ta „milostiva“ in „milostivi“. Ne! celo dobro jima dóna to sladko žgoljenje v gozdnem hladu. Ali pa tudi v istem hipu mislita na to, da morda čez dobrih par mesecev pogoltneta v svoji gizdavi zrešnosti baš toisto ptičico, katera jih zabava se svojim milim žgoljenjem? Najbrže tega ne mislita, ker sta — pretopa!

Toda, ako ju spomniš danes na ta tete a-téte s prijazno pevčico, kaj bi ti odgovorila k večjemu? „Saj je zdaj mrtva, saj je nič ne boli!“ Da, tako govori človeška brezsrčnost, ona brezsrčnost, ki ne priznava niti svojemu bližnjemu-človeku! In to je značilna točka, ki spominja celo na politične odnose tu v Primorski. Nehote si delamo sledečo primero: ako bi to ljudstvo ne bilo toli brutalno, da mori te nedolžne živalice, ki ne samo, da razveseljujejo se svojim žgoljenjem človeško srce, marveč mu čistijo poljske in vrtno pridelke — (torej vsakdanjo hrano! — od škodljivih mrčesov,

ako bi to ljudstvo ne bilo tako brutalno, tedaj bi izvestno ne moglo biti tako brutalno v političnem pogledu nasproti onemu bližnjemu v deželi, katera ne varuje ista vrhovna moč, katera brani brutalnega nasprotnika.

Menimo, da smo govorili razločno in k sklepu ne moremo družega, nego staviti do občinstva sledečo prošnjo in človekoljubno svarilo: ako se že nahajajo take bestialne kreature, ki nimajo najmanjšega čuta za uboge ptice in jih moré samo radi tega, da si prislužijo par okrvavljenih novcev, katere morda v kakem slučaju celo zakadijo na — cigaretah, ako nadalje še ni zakona, ki bi strogo kaznoval lovce tičev, tedaj storite konec temu barbarstvu Vi, ki ste dosedaj kupovali to krvavo blago.

Začnite pa ve ženske, ki se sicer še ponašate s plemenitim čutstvom, ako se Vam sme verjeti v tem oziru! Ne kupujte več teh podavljenih sirot in skoro odnehajo od svojega nečloveškega posla tudi brezsrčni — morilci krilatih, ljubih stvaric!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 22 oktobra 1887.

Državni zbor. Včerajšnja seja je bila precej mirna. To pa valed nepričakovanega dejstva, da se je sklenil nekak kompromis med predsedništvom in obstrukcijo. Tu pa smo sedaj na nejasnem: ali je ta kompromis sklenila večina, ali pa predsedništvo na svojo roko. Kompromis pa je bil ta-le: po 6. glasovanju manjšina ni zahtevala nadaljnih glasovanj, večina pa je morda obljubila, da bo de seja trajala le do 5. ure. Valed tega kompromisa je bila seja še precej mirna, izvzemši prasko med Čehom Stranskim in pa Nemci. Stranaky je opozoril namreč, da na neki peticiji proti jezikovnim naredbam ni nikakega podpisa in valed tega peticija in prišla na glasovanje. To je razburilo Nemce. Posl. Heeger je menil namreč, da zadošča že to, da je on, Heeger, izročil peticijo.

Potem so srečno prešli na dnevni red: v razpravo o obtožbi ministrov. Govoril je Schönererjanec Türk. Govoril je strastno, fanatično. Mož je drzen v svojih trditvah, kakor je drzen bivši kolega njegov, prosluli g. Iro. Tudi Türk je prav po turško tajil jednostavno, vsem vidno in poznano notoriško resnico. Tajil je nadvladje Nemcev v Avstriji. Slavil je Nemce radi uslug, ki so jih storili hiši Habsburgov in v svojem nemškem fanatizmu je zagrešil najdebelejo brezaktičnost in brezobzirnost do krone. Skl ceval se je namreč na neki nasvet, ki ga je baje dal cesarju Franu Josipu pokojni nemški cesar Viljelm I. Namreč: da naj nikdar ne ustvarja žrtv mej Nemci Avstrije! To je bilo prehudo tudi predsedniku, ki je naprosil tega nemškega Turka, naj ne vlačí krone v debato. Razume se ob sebi, da se Turk jako malo briga za take lekcije. No, dobro mu je zasolil češki poslanec Horice, vskliknivši, da vnanji Nemci se nimajo prav nič vtikati v naše razmere. Potem je govornik Türk ljuto napadal grofa Badenija. Očital mu je, da ni nikak državnik, ampak le rafiniran birokrat. Sumničil je nadalje avstrijsko čutstvovanje Poljakov. Ta je res lepa: ljudje, ki sleherni hip uhajajo in iščejo svoje sreče onkraj mej države, taki ljudje so še toli drzni, da sumničijo lojalnost drugih.

Türk je očital tudi Badeniju, da se postavlja med Nemce in krone, potem pa je vskliknil: „Nam je dolžnost do naroda svetega, nego dolžnost do krone! Avstrijska vlada mora protežirati Nemce proti slovanski nevarnosti“.

Za tem je napadal nemške konservatice in je proslavljal — „heroično prikazen Bismarckovo“. Spomnivši se izreka Bismarckovega, da se Nemci boje le Boga in nikogar družega, se je spominjal tudi onega družega nemškega velikana, ki je vskliknil: Tu sem, Bog mi pomagaj, jaz ne morem drugače! Tako da vsklikajo tu bi sedanji Nemci! Türk je zaključil z grožnjo, da v sedanjih Nemcih je še starega germanskega junaštva in to junaštvo bodo še občutili Slovani!

Strašen helô je bil Türk v plačilo. Razprava o zatožbi ministrov se je prekinila.

Posl. Hoffman n Wellenhof se je izpodtikal na državnopravnem zavarovanju, ki ga je izrekel novoizvoljeni češki poslanec Heller. Predsednik je odgovoril, da so take izjave v navadi

že od leta 1879. sem, ko so se Čehi povrnili v državni zbor.

Na neko vprašanje radi dogodkov v tisti viharini ponočni seji je odgovoril predsednik, da poslancem vendar ne more dovoliti, da bi rabili klopi in črtalnike v svrhe demonstracij.

Danes bode menda govoril ministerski predsednik grof Badeni.

Gosposka zbornica je v seji dne 21. t. m. sprejela pogodbo mej Avstro-Ogersko in Italijo glede medsebojne brezplačne podpore siromašnih bolnikov. Po jedni dopolnilni volitvi v delegacije se je seja zaključila.

K položaju. Poročevalec nekega budimpeštanskega lista išče prilike, da govori o sedanjem položaju z raznimi poslanci in člani raznih strank. Sedaj je prišel na vrsto naš slovenski poslanec, grof Alfred Coronini. Njega izjave so tem zanimiveje ozirom na včerajšnjo govorico, da se je doseglo sporazumljenje med vlado in Jugoslovani. Gledé nagodbenega provizorija je rekel grof Coronini, da se njegova stranka še ni odločila. Sploh se vara oni, ki meni, da pojdejo Jugoslovani čez drn in strn za vlado in da bodo kar jednostavno glasovali za vse predloge. Razmerje med večino in vlado še ni jasno in dokler vlada ne spolni naših želj, ne mora biti govora o tem, da bi podpirali provizorij. Naše težnje so kulturelne in materialne naravi; naša stranka sili posebno na to, da bodi enkrat konec prednostim, ki jih uživajo Italijani v primorskih pokrajinah in da se enkrat spolnijo opravičene aspiracije Slovanov, sestavlja jočih pretežno večino. Grof Coronini se nadeja, da vlada ne odkloni teh želj, kajti od tega je zavisno, da-li se mi priključimo večini in kako stališče zavzamemo v tem vročem strankarskem boju. Šanse za nagodbeni provizorij so itak neugodne v tej polovici države in vlada naj pomisli na posledice, ako se provizorij ne sklene pravočasno. Ker pa je misliti, da je grof Badeni na jasnem o teh posledicah v političnem, gospodarskem in državnopravnem pogledu, sklepati je torej, da najde kakov izhod iz te resne in mučne politiske situacije.

Tako sodi grof Coronini. Drugače sodijo obstrukcionisti: le-ti so uverjeni, da preprečijo vsprejem nagodbenega provizorija, kajti pripravljenih da imajo 300 interpelacij, o katerih hočeje zahtevati glasovanje po imenih o vsaki posebej. Na ta način bi bilo seveda nemogoče, da bi se provizorij vsprejel o pravem času. Samo gledajo naj obstrukcionisti, da sem jim ne izjalove računi, kajti na nekem drugem mestu se utegnejo pokazati manje neredne nasproti vse zanikajoči obstrukciji. Je neka točka na črti državnega interesa, od katere dalje ne razumejo več šale dotični krogi.

Ker je ogerska zbornica vsprejela provizorij, skličejo se delegacije že početkom novembra. Do tedaj se nadejajo, da prične tudi avstrijski parlament razpravo o provizoriju.

Posl. Šuklje je že prijavil predsedništvu zbornice, da se je ustanovila nova skupina pod imenom „Zveza poslancev, ki ne pripadajo nobenemu klubu“. Glavni namen tej skupini je ta, da bodo njeni člani primerno zastopani v odsekih. Čudna družba pa je to. Tu so se združili n. pr.: demokrat in čudak Kronawetter, vladni pristaš Šuklje, češki radikalec Vašaty itd. Srba Kvekvic in Svamek se še nista izjavila.

V ogerski zbornici je bila dne 21. t. m. razprava o pogodbenem provizoriju, o katerem je izjavil Košut, da odločno odklanja celó jednoletno podaljšanje pogodbe. Poslanec grof Apponyi pa smatra za konstitucionalno dolžnost, da se skrbi za skupne stvari, brez ozira na notranje stališče v Avstriji. Njegova stranka stoji na temelju pogodbe z leta 1867 in se noče dotikati vprašanja zaupnosti, da-si nima zaupanja do vlade. Minister baron Banffy je izjavil da se pogodba zamore izvršiti le mej obema zbornicama. Izključeno pa je, da bi se izvršila ista na podlagi avstrijskih naredeb za silo. Predloga se je sprejela z veliko večino.

Različne vesti.

Mestni zastop tržaški — pogorel. Predvčerajšnjem je državno sodišče na Dunaju zavrnilo pritožbo občine tržaške proti naredbi namestništva, s katero je ta oblast uničila sklep občinskega zastopa glede razveljavljenja volitve Nabergojeve

K stvari se povrnemo še. Pripomnjeno pa bodi takoj živim zadoščenjem, da se sleherni pravico- in svobodoljub mora le veseliti na tem končnem porazu odurnega samosilja političkega.

Odlična poroka. Danes zjutraj ob 6. uri vršila se je v tukajšnji cerkve Sv. Antona novega poroka gospoda Kornelija Gorupa, sina slovenskega mecenarja Josipa Gorupa z Reke, z dražestno gospodičino Albertino de Volpi, hčerjo gospe udove Emilije de Volpi, roj. de Conti-Cedassamare. Poroko je blagoslovil gosp. državni poslanec, prof. Vekoslav Spinčić. Poroki prisustvovala sta kakor svedoka le brat novoporočenke, gosp. odvetnik Dr. Anton de Volpi, in gospod oče novoporočenca. Vršila se je torej na tihem in v najožjem domačem krogu. Odlični dvoji in njih spoštovanim družinam najudaneje naše čestitke. Dal Bog, da bi ta zveza ljubezni bila izvorom sreče novoporočencema in našemu milemu narodu, ki šteje gosp. Kornelija Gorupa odličnim sinom svojim, obetajočim, da postane vrednim naslednikom svojega gospoda očeta. Jamstvo za izpolnenje te naše želje nam je lepo premišljeni ukrep novoporočencev, da sta si izbrala našega dičnega praka, gosp. Vekoslava Spinčića, da blagoslovi njiju srčno zvezo.

Tržaški magistrat naznanja, da računski sklepi občinske uprave tržaške za leto 1896 so na upogled vsaki dan od dne 25. t. m. do dne 7. novembra od 9. ure dopoldne do 2. ure popoldne v mestni hiši, II. nadstropje, soba št. 12. V istem času je na upogled v ravnosti sobi prvotna lista za izšrebanje porotnikov v svrhe reklamacij.

Sti s'clavi ga de esser daperuto i primi Vi mislite, da se je bil tako izrazil kakov „negro“, ki se potika po beznicah starega mesta? Kaj šel — Enako se je bila izrazila oseba, o kateri ne bi bili mislili nikdar, da stoji na tako nizkem „nivô“. Ta je dogodek nam je nova priča o žalostnem vzgojevalnem načinu, ki vlada po naših občinskih šolah, malih in srednjih. Ako ne poskrbe meredajni krogi za preosnovo vzgojevalnega sistema, ako bodo še nadalje dopuščali vodi, da dere po strugi, odmerjeni po sedanjem sistemu; ako bodo še nadalje stali križem rok, utegnemo še doživeti časov lombardo beneških. Vsa znamenja kažejo na to. Dal Bog, da bi se motili! Sedaj ad rem! V neki tržaški cerkvi (Imena in kraj zamočimo, ker pobijamo le sistem in ne osebe) nahajajo se v pastirski službi 3 pomožni duhovniki. Vsi trije so hudi Lahje, eden bolj rudeč, nego drugi. Župnik je prav dobra duša, on je naš rojak; le škoda, da je gospod že prileten, vsled česar ima preveč besede omenjena gospoda. Ako nas ne vara spomin, so ta trojica po rodu Istrani in eden njih je doma celo iz glasovitega Pirana. Torej: quid boni et justi ex Pyrrhano! — smelo bi se vprašati. Nekdo teh poučuje celo krščanski nauk v neki občinski šoli. Omenjena trojica če le more zabavlja na Slovence in ta o vsaki priliki, samo da si hladi svojo jezero proti nam. Uprav istega dne, ko je počil glas, da je imenovan škofom trž. koperskim prevzv. msgr. Šterk, nahajal se je eden teh gospodov službeno v zakristiji cerkve. Mi imamo toliko krščanske ljubezni v sebi, da hočemo zamočati ime, ker nas zanima le dogodek. Nekdo je pritekel v zakristijo in naznanil, da je škofom imenovan ta in ta ut supra. Da bi ne bil nikdar storil tega! Našega reverenda je ta novica tako hudo spekla in razjarila, da je počel tekati po zakristiji in si je slednjič ohladil jezo nad svojim triangolom, zabrusivši ga tje, kjer nima Bog svojih, kakor pravi narodna prislovica. In o tej priliki je bil izustil besede, ki se nahajajo na čelu tega poročila. Taki so duhovni iz moderne ital. šole. Da, ali hočete, da bi tin rodil limone! Varate se. Tu treba radikalne preustrojitve in sicer takoj, da ne bo prepozno.

Nov poštni urad. Dne 1. novembra t. l. se otvori nov poštni urad v Zametu, politični okraj Volovsko, s pismenim in voznoposlnim prometom ter nabiralnico poštne hranilnice. Zvezo bode imel tudi s poštnim uradom v Kastvu, in sicer jednokrat na dan s poštnim selom.

Redni občni zbor pevskega društva „Hajdrih“ na Proseku se je vršil v nedeljo dne 17. oktobra t. l. Neumorni predsednik g. Alojzij Gorup je pozdravil krepkimi in jednatimi besedami mnogobrojne navzoče društvenike. Omenjal je, da čaka društvo in njega prihodnji odbor težka naloga,

ker se ima obhajati prihodnje poletje društvena desetletnica in razvitje nove društvene zastave; upa pa, da društvo tudi to lepo in redko slavnost, prvo svoje vrste v tržaški okolici, izvrši kakor vse doslej: v čast in ugled društva ter nam draga naroda slovenskega.

Iz tajnikovega poročila smo razvideli, kako je društvo napredovalo, koliko veselje je priredilo. Tudi poročilo hvali pridnost in vneto delovanje sotrudnikov, a tudi graja nemarnost posamičnikov. Poročilo omenja tudi zadovoljstvo, da je društvo letos v prvo ustanovilo ženski zbor, ki šteje 8 vrlih pevk, da tekmuje sedaj v zboru 29 moških in 8 ženskih glasov. V podporo je v društvu tudi 21 podpornih društvenikov. G. denarničar nam je naznanil, prebravši letni račun, da v društveni blagajni nekaj čez 2 gld. prebitka. A bilo bi ga lahko več, ako bi vsaki družbenik vršil svojo dolžnost do društva.

Prihodnje poletje, kakor je omenjeno že zgoraj, slavimo bode našo društvo svojo desetletnico in razvitje društvenega praporja. V ta namen se je volil odsek 20 udov, ki ima pripraviti vse potrebno v častno izvršitev te slavnosti. Priprave se prično koj po sestavi odbora in odkazanju delokroga posamičnim odbornikom. Zastavo-trobojnico napravi c. kr. obrtna strokovna šola v Ljubljani pod nadzorstvom ravnatelja Iv. Šubica.

G. tajnik je predlagal, naj nudi društvo svojim udom poleg gojitve narodnega in umetnega petja, tudi dobrega in zabavnega čtiva z ustanovitjo narodne knjižnice, kajti slednja širi členom duševno obzorje, pridobljeno znanje, vzbuja veselje do čitanja ter povspenjuje moralčno naobrazbo. V ta namen naj se odbor obrne uljudno prošnjo do naših literarnih zavodov in redoljubov, da blagovole podariti nekaj knjig, ki jih imajo v svojih zalogah.

Ta predlog je bil sprejet navdušeno.

Volitev v društveni odbor se je izvršila z večine jednoglasno in so bili izvoljeni: Alojzij Gorup predsednikom, g. Janko Štrukelj tajnikom, g. Anton Nabergoj blagajnikom gg. Ivan Balanč, Matija Kalin ml., Ivan Verša, Andrej Škabar odborniki; gg. Matija Kalin st., Štefan Cibic in Martin Bukavec namestniki; gg. Valentin Cibic, Alojzij Nabergoj in Martin Lukša pregledovalci društvenih računov.

Shod tržaških pometačev. Javni shodi tržaških mestnih pometačev (zimski oddelki) so se pričeli. Kdor želi vedeti, kake so ti shodi, naj se pozuri te dni v Trst, onda se prepriča. Vendar mu svetujemo, naj se dobro opravi za vsakojake eventualnosti, sosebno da vzame saboj precej velika očala. To pa radi varnosti za oči.

Shod je velikanski, na vseh koncih in krajih mesta zboruje. Od jutra do večera vidiš — ako imaš nekoliko domišljije in brez te itak ne smeš v Trst. Domišljija in iluzija, to so glavna svojstva za življenje v Trstu in pa — denar! Brez denarja ne smeš v Trst, ker „pod sv. Justom“ ni več tako, kakor je „nekdaj“ bilo. Torej, ako imaš količkaj domišljije, vidiš od jutra do večera fanatične prikazni kretati se po ulicah. To so ti pravcati orjaki z dolgimi razkuštranimi lasmi, divjim izrazom v licu in mežikavimi očmi, pravcati strah prebivalstva tržaškega.

Od kodi prihajajo ti orjaki in od česa se redé, ni natančno znano, le to je getovo, da morajo biti krepkega plemea, kajti njihova pluća pričajo o tem; pluća, iz katerih dihaajo prav po tritonški gromovno in besnovito. Kogar je zadel njih dih obrniti se mu je v stran, zatisniti oči in prijeti se za pokrivalo, sicer se lahko kaj pripeti, ker šale ne poznajo ti orjaki. Vsled tega javna slika mesta te dni spominja nekako zelo na sliko v Dantejevem peklu, kjer silni vihar meče duše sem in tja, kakor tržaška burja slavno počestno občinstvo in če kedaj, opravičeno je sedaj domnevanje, da je Trst sam na sebi košček Dantejevega pekla.

V očigled otvoritvi teh javnih shodov končno še dostavljamo, in sicer v tolažilo tržaškega cestečistilnega budžeta, da je predsednik tem shodom velečastiti gospod — Jurij Burja. Punctum.

Demonstracija v Gradcu. Minolo sredo zvečer so nemški vseučilišni dijaki v Gradcu uprizorili vseučiliščnemu profesorju dru. Frischaufer „mačjo godbo“, ker baje sovražno postopa proti „Nemško-avstrijskemu planinskemu društvu“. Policija je z golo sabljo planila mej demonstrante in jih 12

aretovala. Na to so se vlekli razgrajati pred policijo in so tirjali, naj se aretovani spuste na svobodo. Teda policija je spraznila prostor se silo. Potem so tevtonski razsajalci korakali vso noč po mestu in „prepevali“ nemške nacionalne popevke. Aretovali so po zaslišanju na zapisnik zopet izpustili.

Jeden aretovanec je bil mej rabuko se sabljo ranjen. — K temu pojavu germanofilske blaznosti si ne moremo kaj, da ne bi dostavili kaj pripomb. Čemu so demonstrirali nemški dijaki na tak surov način? Dr. Frischaufer je Nemec, in ni sakrivil družega, nego da je naklonjen slov. planinskemu društvu, delujočemu v — slovenski domovini! Ako bi dr. Frischaufer povspenjeval težnje nemškega planinskega društva po naši domovini, torej, ako bi hotel delati krivico tudi on, kakor jo delajo somišljeniki demonstrantov, tedaj bi mu izvestno priredili ti divjaki — dijaki smo hoteli reči — slavnosten banket mesto „mačje godbe“ in slavili bi ga v blestečih govorniških tiradah.

Torej krivico, krivico in nič ko krivico zastopa ta propaganda in to se imenuje — kulturno ljudstvo: Herrenvolk! Pfui na tako „kulturo“, na tako — „gospodo“!

Izpred sodišča. Žalostna slika: dva nadsedemdesetletna moža na zatožni klopi, a poleg njiju dva zdrava moža v dobi 56, oziroma 37 let. Vsi so iz Vodic, občine Materijske. Dobili so: 37 l. Anton Poropat 2 meseca, ker je pretepel svojega lastnega očeta. 71 l. Anton Poropat in 56 l. Matija Ribarič po 1 mesec, a 73letni Jakob Ribarič 6 tednov, ker so krivo pričali. 22letni Josip Benčič iz Trsta je dobil 8 mesecev radi zločin na tatvine.

Učenje ruskega jezika. Prejeli smo z Dunaja nastopni poziv: Ruska znanost ima ne le v slovanski, temveč tudi v svetovni kulturi jedno iz prvih mest. Znanje ruskega jezika javlja se torej najboljšim sredstvom za pridobljenje višega naobrazovanja, in ako pripoznavajo potrebo ruskega jezika Francozi, Nemci, Angleži in drugi kulturni narodi, predstavlja se za Slované, in za vsakega izmed slovanskih narodov posebe, naravnost neobhodnim naučenje ruskega jezika.

Kakor jezik z bogato literaturo najštevilnejšega in najsilnejšega iz slovanskih narodov ima ruski jezik za seboj svojstva, da postane obči jezik vzajemnega razumljenja Slovanov med seboj in mogočna vez njih duševnega zjedinjenja. Seznanjenje s proizvodi ruskega duha more le blagodejno kazati se na domačih literaturah pojedinih slovanskih narodov. V ruski misli, idoli s slovanskega Vstoka, se vsekako prerodi starajoči se Zapad.

No, izučenje ruskega jezika ni treba zeleti le z idejalnega stališča, ne le radi tega, da bi se naslajali s prekrasnim ruskim govorom, z deli ruskih genijev ter oduševljali se z vzletom ruske misli, temveč radi tega, ker se kaže kakor potreba praktičnega življenja. Z rasenjem političke močnosti ruskega naroda stopa ruska trgovina in ruska obrt v borbo z drugimi narodi ter podreja svojemu vplivu in gospodarstvu najbliže pa najoddaljenije dežele zemeljskega površja.

Jezik, katerega etnografska last se razprostira od Vstoka do Urala in Kavkaza, katerega gospodstvo seza do Vladivostoka — ta jezik ima visok kulturni pomen, sedaj in v bodočem.

Gledé na to občo važnost ruskega jezika osnoval se je na Dunaju odbor, z ciljem, vstvariti „Kružok ljubiteljev ruskega jezika v Vnuč“. Občni zbor se snide 19. oktobra u. št. v restavraciji Richetrjevi, III. Rennweg 1 ob 8. uri zvečer.

Prvi literaturno-muzikalni večer krožka bode 24. oktobra n. št. v dvorani „Ressource“ I. Reichsrathstrasse 3. Od začasnega odbora.

Političen napad v Sredcu. „Bosanska Pošta“ poroča, da je pred nekaterimi dnevi v Sredcu napadlo pet Črnogorcev Petra Ivanoviča, kateri živi v Sredcu in je pretendent na črnogorski prestol. Ta napad je baje političnega pomena. Peter Ivanovič je potomec stare vojvodske rodbine črnogorske, ki živi v razkolju se sedanjim črnogorskim dvorom. Njegovi sorodniki ignorujejo Črnogoro in žive kakor izseljenci v inozemstvu. Peter Ivanovič je dovršil častniško šolo v Odesi, je služil za tem v istočno-rumeljskem domobranstvu, ter je bil po pridruženju Rumelije k Bolgarski dodeljen 1. Aleksandrovem polku v Sredcu. Sedaj je bolgarski častnik izven službe in stavljeni poljetnik. Brat

